

Sygn. akt IV Ua 12/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

25 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Alicja Romanowska (spr.)**

Sędziowie: SSO Renata Żywicka

SSO Grażyna Borzestowska

Protokolant : st. sekr. sądowy Łukasz Szramke

po rozpoznaniu w dniu **25 października 2013** r. w Elblągu

na rozprawie sprawy z odwołania **A. D. (1)**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.**

z dnia **18 grudnia 2012r** znak:**520000/2614/2012/ZAS**

z udziałem zainteresowanej **K. K.**

o zasiłek macierzyński

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu

z dnia **21 marca 2013** r., sygn. akt **IV U 53/13**

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanego na rzecz A. D. (1) kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu – kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Sygn. akt IV U a 12/13

UZASADNIENIE

Ubezpieczona A. D. (1) wniosła do Sądu Rejonowego w Elblągu odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 18 grudnia 2012 r. znak: (...), na mocy której odmówiono jej prawa do zasiłku macierzyńskiego na dziecko urodzone w dniu (...)

W uzasadnieniu wskazała, że pozwany pozostaje w błędnym przekonaniu, że nie było spełnionej przesłanki likwidacji pracodawcy. Jedyne zakłady jakie był prowadzony przez pracodawcę został zlikwidowany, a pracownicy otrzymali wypowiedzenia umów o pracę.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że w toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, że wnioskodawczyni urodziła dziecko w dniu (...)

2012 r. Podlegała ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu zatrudnienia w firmie (...). Z przedłożonego świadectwa pracy wynika, że przyczyną rozwiązania umowy o pracę jest likwidacja zakładu pracy. Jednakże z potwierdzenia Wydziału Rozliczeń Kont Płatników i Składek Oddziału ZUS w E.. wynika, że ww. płatnik składek jedynie zawiesił wykonywanie działalności gospodarczej, nie została również ogłoszona upadłość wskazanej działalności gospodarczej.

Zainteresowana K. K. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd Rejonowy w Elblągu wyrokiem z dnia 21 marca 2013r w sprawie IV U 53/13 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej A. D. (2) prawo do zasiłku macierzyńskiego na dziecko I. D. urodzonego w dniu (...)

Rozstrzygnięcie oparto o następujące ustalenia i rozważania :

Ubezpieczona A. D. (1) zatrudniona była przez zainteresowaną K. K. na podstawie umowy o pracę. Pracę świadczyła na stanowisku specjalisty ds. marketingu w K.. W okresie zatrudnienia oraz podlegania ubezpieczeniu chorobowemu ubezpieczona zaszła w ciążę. W dniu 10 sierpnia 2012 r. ubezpieczona otrzymała od zainteresowanej oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracodawcę umowy o pracę z dniem 25 sierpnia 2012 r. Przyczyną wypowiedzenia wskazaną w oświadczeniu pracodawcy była likwidacja zakładu pracy. Tę samą przyczynę ustania stosunku pracy pracodawca wskazał w świadectwie pracy wydanym ubezpieczonej. Pozostali pracownicy zainteresowanej również otrzymali wypowiedzenia umów o prace z powodu likwidacji pracodawcy.

Zainteresowana prowadziła działalność wyłącznie w miejscowości K.. Po dokonaniu wypowiedzeń pracownikom zainteresowana faktycznie zaprzestała prowadzenia działalności , zawiesiła prowadzenie działalności gospodarczej i wyjechała na południe Polski.

Po rozwiązaniu umowy o pracę w dniu (...) 2012 r. ubezpieczona urodziła syna I. D..

W ocenie Sądu rejonowego odwołanie ubezpieczonej A. D. (1) zasługiwało na uwzględnienie. Dokonując ustaleń faktycznych Sąd opierał się na posiadanej w aktach sprawy, a złożonej przez strony, dokumentacji, która przez żadną z nich nie była kwestionowana. Z treści tych dokumentów wynika, że ubezpieczona zaszła w ciążę w okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu, w tym chorobowemu. Nadto, że wręczono jej oświadczenie woli o rozwiązaniu umowy o pracę z dniem 25 sierpnia 2012 r., wskazując jako przyczynę likwidację zakładu pracy.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie nie był sporny. Ubezpieczona na rozprawie w dniu 21 marca 2013 r. potwierdziła, że zakład pracy zainteresowanej nie funkcjonuje.

Powyższe okoliczności stanowią dowód na to, że ubezpieczonej przysługuje zasiłek macierzyński. W pierwszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że na skutek oświadczenia woli pracodawcy umowa o pracę z ubezpieczoną uległa rozwiązaniu. Z chwilą, kiedy zostało ono złożone rozpoczął bieg okres wypowiedzenia, a z jego upływem umowa uległa rozwiązaniu. Na wystąpienie tego skutku nie ma wpływu ani prawdziwość wskazanej w wypowiedzeniu przyczyny, ani ewentualna wadliwość złożonego oświadczenia woli. W doktrynie prawa pracy obowiązuje bowiem zasada skuteczności, choćby wadliwych czynności prawnych zmierzających do rozwiązania umowy o pracę. W przypadku kwestionowania ich legalności, czy też zasadności konieczne jest skorzystanie z przewidzianego przez Kodeks Pracy, trybu odwoławczego. W przeciwnym wypadku umowa ulega rozwiązaniu, choćby sama czynność dotknięta byłaby jakąś wadliwością. W przypadku zatem, gdy pracownik nie złoży stosownego odwołania do sądu pracy od wypowiedzenia umowy o pracę, czy też jej rozwiązania bez wypowiedzenia, to umowa ulega rozwiązaniu odpowiednio z upływem okresu wypowiedzenia, albo w chwili złożenia takiego oświadczenia. W przypadku, gdyby pracownik został wprowadzony w błąd co do przyczyny wypowiedzenia, czy też rozwiązania umowy o pracę rozważać można jedynie, czy nie stanowi to podstawy przywrócenia terminu do złożenia takiego odwołania, w oparciu o treść art. 265 § 1 i 2 k.p., co nie jest jednak przedmiotem niniejszego postępowania.

Z chwilą w jakiej stosunek pracy uległ rozwiązaniu ustaje zatem - co do zasady - tytuł ubezpieczenia społecznego danego pracownika.

Powyższa zasada nie rozciąga się jednak na tworzenie fikcji związanej z istnieniem przyczyny wypowiedzenia, czy też rozwiązania umowy o pracę. W szczególności w kontekście przyznawania określonych świadczeń np. z tytułu ubezpieczeń społecznych. Sam fakt wskazania w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę konkretnej przyczyny nie powoduje, że ta przyczyna faktycznie istnieje. Organ analizujący sprawę zobowiązany jest dokonać pełnych ustaleń w tej kwestii. Jeśli zatem okaże się, że dana przyczyna, mająca kluczowe znaczenie dla przyznania określonego świadczenia istnieje wyłącznie w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę i nie ma przełożenia na stan rzeczywisty, to wówczas stwierdzić należy, że brak jest podstaw do przyznania określonego uprawnienia uzależnionego od zaistnienia konkretnych przesłanek.

Przechodząc sytuacji związanej z niniejszą sprawą Sąd I instancji stwierdził, że przesłanki nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego po ustaniu tytułu ubezpieczenia określone są w treści przepisu art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 Nr 77 poz. 512 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem prawo do zasiłku macierzyńskiego po ustaniu ubezpieczenia chorobowego przysługuje, jeżeli ustało ono w ciąży wskutek ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy. W tym znaczeniu ubezpieczona spełniła obie przesłanki nabycia prawa do świadczenia, mianowicie była w ciąży, gdy jej ubezpieczenie chorobowe ustało (moment ustania stosunku pracy) oraz urodziła dziecko po ustaniu tego ubezpieczenia. Istnieje również kolejna przesłanka w postaci ustania ubezpieczenia w wyniku likwidacji pracodawcy (nie zakładu pracy).

W kontekście pracodawcy będącego osobą fizyczną problematyka „likwidacji pracodawcy” była przedmiotem obszernych rozważań zarówno Sądu Najwyższego, jak i doktryny prawa pracy. Dość wskazać, że na tle tych poglądów ugruntowało się stanowisko, że nie jest likwidacją pracodawcy, zlikwidowanie tylko jakiejś części jego działalności. Nadto w przypadku pracodawcy – osoby fizycznej nie można mówić o likwidacji pracodawcy, gdy nadal figuruje on w ewidencji działalności gospodarczej, jako aktywny przedsiębiorca.

W przedmiotowej sprawie oczywistym jest, że pracodawca ubezpieczonej zawieszając działalność gospodarczą, zwalniając wszystkich pracowników i wyjeżdżając z miejsca prowadzonej działalności gospodarczej nie może być uznany za podmiot aktywny.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd I instancji zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej prawo o zasiłku macierzyńskiego na urodzonego w dniu (...) syna I. D..

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany organ rentowy zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzucił

- naruszenie prawa materialnego - art. 30 ust 1 pkt 1 ustawy z dn. 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie tego przepisu,

- oraz naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 kpc, poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, co doprowadziło do sprzecznych istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Wskazując powyższy zarzut apelacyjny pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji pozwany organ rentowy wskazał, że zgodnie z normą art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010r. Nr 77. poz. 512 z późn. zm) zasiłek macierzyński przysługuje również w razie urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli ubezpieczenie to ustało w okresie ciąży w skutek ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy.

Ubezpieczenie skarżącej ustało w okresie ciąży, zatem w jej przypadku uprawnienie do zasiłku macierzyńskiego było uzależnione od ustalenia przyczyn przerwania stosunku pracy.

Stosunek pracy został rozwiązany z wnioskodawczynią z dniem 25.08.2012r. W tym dniu nie nastąpiła likwidacja pracodawcy, gdyż jak wynika z informacji Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej działalność pracodawcy została zawieszona.

Wnioskodawczyni zatrudniona była przez osobę fizyczną prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Rozwiązanie stosunku pracy z całą pewnością nastąpiło z powodu likwidacji stanowiska pracy, jednakże, w ocenie pozwanego, w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z likwidacją pracodawcy.

Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie zawiera definicji pojęcia „likwidacja pracodawcy”, dlatego też pojęcie to należy oceniać posiłkując się orzecznictwem i poglądami doktryny wypracowanych na tle art. 41' k.p.

Skutkiem likwidacji pracodawcy w znaczeniu przedmiotowym jest jego unicestwienie, zaś w znaczeniu podmiotowym zakończenie bytu prawnego, co oznacza, że przestaje istnieć podmiot, który mógłby dokonywać czynności prawnych wobec pracowników (vide wyrok SN z 25.09.2008 II PK 44/08 OSNP 2010/5-6/58).

O likwidacji pracodawcy nie można mówić, gdy jest nim osoba fizyczna. Przedsiębiorca może zakończyć i wyrejestrować działalność gospodarczą, co nie oznacza, że przestaje ona istnieć jako podmiot zatrudniający pracowników. Osoby zatrudnione nie są bowiem pracownikami działalności gospodarczej, którą prowadzi osoba fizyczna, ale pracownikami tej osoby.

Zakończenie działalności gospodarczej nie jest jednak likwidacją pracodawcy. Pogląd powyższy wyrażony został przez Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 19.09.2012r. III AUa 720/12.

Również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5.09.2001r., I PKN 830/00, OSNP 2003/15/355 wyrażono pogląd, że wykreślenie osoby fizycznej z ewidencji gospodarczej nie jest likwidacją pracodawcy.

Powyższe poglądy, co do wykładni pojęcia prawnego „likwidacja pracodawcy”, podzielił Sąd Okręgowy w Elblągu w wyroku, który zapadł w sprawie oznaczonej sygn. akt IV U 2504/12.

W ocenie organu rentowego, tym bardziej nie jest likwidacją pracodawcy zawieszenie wykonywania działalności. W niniejszej sprawie stosunek pracy wnioskodawczym nie został rozwiązany z powodu likwidacji pracodawcy, ale z przyczyn leżących po jego stronie, co skutkuje tym, że ubezpieczona nie może nabyć prawa do zasiłku macierzyńskiego na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Ubezpieczona wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jako nieuzasadniona nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia prawa materialnego, tj. art. 30 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Ustawa zasiłkowa nie zawiera definicji „likwidacja pracodawcy”. W ocenie Sądu zwrot powyższy należy interpretować z uwzględnieniem istoty świadczeń w razie macierzyństwa i uwzględnieniem innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Stosownie do art. 3 Kodeksu pracy pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników.

Przez likwidację pracodawcy w świetle przepisu art. 30 ust.1 pkt 1 ustawy zasiłkowej należy rozumieć zatem utratę przymiotu pracodawcy, którym to przymiotem w świetle art. 3 kp jest zatrudnianie pracowników. Przy czym utrata przymiotu pracodawcy – możliwości zatrudniania pracownika musi wynikać z zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia, które stanowiło podstawę czasową i funkcjonalną zatrudniania pracownika.

W ocenie Sądu Okręgowego treść art. 30 ust.1 pkt 1 ustawy zasiłkowej nie może być odnoszona wyłącznie do relacji prawnej istniejącej pomiędzy pracownikiem a pracodawcą nie będącym osobą fizyczną. Taka interpretacja w/w przepisu doprowadziłaby do dyskryminacji pracownic zatrudnionych przez pracodawców będących osobami fizycznymi.

Zdaniem Sądu Okręgowego, dokonując interpretacji pojęcia „likwidacji pracodawcy” należało mieć na uwadze także jaki jest cel przepisu art. 30 ust.1 pkt 1 ustawy zasiłkowej. Tym celem bez wątpienia jest zagwarantowanie środków pieniężnych z zasiłku macierzyńskiego dla ubezpieczonej pracownicy, która była w okresie ciąży w okresie trwania ubezpieczenia, a która urodziła dziecko po jego ustaniu ze względu na ogłoszenie upadłości lub likwidację pracodawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego pojęcie „likwidacji pracodawcy” należy rozumieć szeroko i odnosić, zgodnie z ideą przepisu, do wszelkich przypadków, gdy podmiot spełniający dotychczas przesłanki zakwalifikowania go jako pracodawcę zaprzestaje realizacji celu, dla którego zatrudniał pracowników. W przypadku osób fizycznych będzie to zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej, na skutek zaistnienia określonych zdarzeń faktycznych i prawnych, które uniemożliwiają kontynuowanie dotychczasowej działalności. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. W świetle dokonanej interpretacji pojęcia „likwidacja pracodawcy” w rozumieniu art. 30 ust.,1 pkt 1 ustawy, brak jest podstaw aby pojęcie to oceniać posiłkując się orzecznictwem i poglądami doktryny wypracowanymi na tle art. 41¹ kp, jak to czyni pozwany.

W tym miejscu wskazać należy, że nie budziło wątpliwości, iż zainteresowana faktycznie zakończyła prowadzenie działalności gospodarczej, mimo że w dniu 29.08.2012 zgłosiła jedynie zawieszenie działalności do dnia 29.08.2013r. Żadna ze stron nie kwestionowała, że zainteresowana z tym dniem zakończyła faktyczne wykonywanie działalności w K. i nie podjęła jej w innym miejscu, a jej zamiarem była faktyczna likwidacja prowadzonej działalności. Dodatkowo wskazać należy, że jak wynika z informacji CEIDG, z dniem 15 lipca 2013r tj w okresie zawieszenia, K. K. dokonała faktycznego wykreślenia działalności.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy apelację pozwanego na mocy art. 385 kpc oddalił.

O kosztach procesu, Sąd orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. i § 11ust.2 i § 12 ust. 1 pkt Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1349 ze zm.) (pkt II wyroku